

**VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL DIDMENINĖS VIETINĖS PRIEIGOS FIKSUOTOJE VIETOJE RINKOS TYRIMO REZULTATŲ
PASTABŲ VERTINIMAS
2019-06-12
Vilnius**

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalis	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pagrindimas
1.1.	Lietuvos kabelinės televizijos asociacija (toliau – LKTA) 2019 m. gegužės 20 d. raštas nr. 37.	LKTA teigimu, Telia Lietuva, AB (toliau – Telia) savo sąnaudoms priskiria šiai bendrovei nuosavybės teise nepriklausantį nekilnojamąjį turtą: ryšio linijas ir ryšių kabelių kanalų sistemas, kurios buvo įrengtos ne Telia, o galutinių paslaugų gavėjų lėšomis.	Neatsižvelgta	Tiek, kiek susiję su statistine informacija, Telia Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai (toliau – Tarnyba) pateikė Telia atsakingų asmenų patvirtintus duomenis apie valdomą RKKS ilgį ir ryšio linijų skaičių. Todėl Tarnyba neturi pagrindo abejoti, kad šie duomenys nėra teisingi. Tarnyba kasmet inicijuoja nepriklausomo audito pirkimą, pabrėžtina, kad nepriklausomas auditorius nėra pasisakęs ir Tarnyba nėra nustačiusi, kad Telia naudojamas ilgalaikis turtas būtų apskaitytas neteisingai. Tarnyba nėra įgaliota vertinti turto, įskaitant ir elektroninių ryšių tinklų bei jų dalių, naudojamų elektroninių ryšių veikloje, prigimtį ar nuosavybės teisių į šiuos daiktus pagrįstumą, t. y. atlikti turto inventorizacijos.
1.2.		LKTA teigimu, Telia nepagrįstai priskiria apsauginių vamzdelių sąnaudas prie RKKS sąnaudų.	Neatsižvelgta	Apsauginiai vamzdeliai kaip ir bet kokie kiti vamzdeliai, kurie skirti įverti ryšių kabelius yra laikomi elektroninių infrastruktūra, kuri gali būti ir yra naudojama bendrai. Nei galiojančiose teisės normose nėra išskirta, nei rinkos tyrimo metu buvo nustatyta, kad apsauginis vamzdelis negali būti naudojamas bendrai, t. y. operatoriai neturėtų galimybių į juos įverti kabelių. Taigi nėra jokio pagrindo prie RKKS sąnaudų nepriskirti apsauginių vamzdelių sąnaudų ir RKKS sąnaudos sudaro visa bendrai naudoti tinkama elektroninių ryšių infrastruktūra, įskaitant apsauginius vamzdelius.
1.3.		LKTA teigimu, rinkos dalyvių prieiga prie Telia turimos/naudojamos GIS turėtų būti sudėtinė infrastruktūros nuomos sutarties dalis.	Neatsižvelgta	Didmeninės vietinės prieigos rinkos (toliau – Rinka) tyrimo metu Telia buvo paliktas galioti anksčiau nustatytas prieigos įpareigojimas, pagal kurį Telia privalo suteikti prieigą prie informacinių sistemų, įskaitant ir GIS. Reikalavimus sutarties (standartinio pasiūlymo) sąlygoms reglamentuoja Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklės, todėl prieigos prie GIS klausimas yra sprendžiamas lygiagrečiai Rinkos tyrimui.

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pagrindimas
2.1.	Telia, 2019 m. gegužės 31 d. raštas, Nr. 2019-01525	Telia prašo patikslinti Tarnybos teiginį, kuriuo sakoma, kad operatoriai mažmeninėms paslaugoms skirtas vietines linijas dažniausiai kloja ne tiesiogiai į gruntą, bet talpina RKKS	Atsižvelgta	Tarnyba Rinkos tyrimo ataskaitoje tokį teiginį suformulavo atsižvelgdama į operatorių užpildytame Rinkos tyrimo anketos 12 punkte pateiktą informaciją, kuriuo be kita ko, buvo prašoma, pateikti, kokia dalis šių operatorių mažmeninių paslaugų gavėjų yra pasiekiami per Telia valdomą RKKS. Atitinkamai Tarnyba patikslins šį ataskaitos teiginį.
2.2.		Telia prašo Tarnybos pateikti pavyzdžių, kai su didmenine vietine prieiga susijusias priemones gali suteikti ne šios prieigos teikėjas, o gavėjas arba trečioji šalis.	Atsižvelgta	Tarnyba patikslins Rinkos tyrimo ataskaitą, nurodant, kad šioje rinkoje susijusias priemones gali suteikti tik Didmeninės vietinės prieigos teikėjas
2.3.		Telia prašo Tarnybos iš Rinkų tyrimo ataskaitos 48 psl. pateikto teiginio „Prieiga prie fizinės infrastruktūros – laikantis nustatytų sąlygų, išimtinu ar neišimtinu pagrindu fizinės infrastruktūros, įskaitant RKKS ir šviesolaidinių linijų skaidulas, kitam ūkio subjektui suteikimas Mažmeninėms paslaugoms teikti.“ išimti nesuprantamas, neišaiškintas ir interpretacijas keliančias sąvokas, kaip kad „išimtinu ar neišimtinu“ pagrindu.	Atsižvelgta	Tarnyba patikslins apibrėžimą, kad jame nebeliktų neaiškių dalių.
2.4.		Telia prašo detalizuoti/apibrėžti ataskaitoje prieigos prie RKKS ribas, kaip kad yra apibrėžtos didmeninė vietinė prieiga ir prieiga prie šviesolaidinių linijų skaidulos. Taip pat papildyti, kokio diametro kanalai apima RKKS prieigą.	Neatsižvelgta	RKKS yra elektroninių ryšių infrastruktūros dalis, sudaryta iš ryšių kabelių kanalų, vamzdžių, šulinių ir kitų įrenginių (šulinių liukų, dangčių, užraktų, ryšių kabelių atramų, gėmių, reguliavimo žiedų ir kt.), skirta ryšių kabeliams įverti ir (arba) išverti, sujungti, taisyti bei kitiems elektroninių ryšių įrenginiams įrengti ir jiems apsaugoti. Skirtingai nuo didmeninės vietinės prieigos ir prieigos prie šviesolaidinių linijų skaidulos ribų, kurios yra apibrėžiamos taškais (nuo tinklo galinių taškų iki skirstomųjų įrenginių), ryšių kabelių kanalų kaip susijusių priemonių išsidėstymas gali būti įvairus ir galiniai taškai gali būti pasiekiami keliais maršrutais, todėl laikytina, kad ryšių kabelių kanalų negalima tiesiogiai lyginti su linijomis ir jiems nustatyti tokias pačias ribas. Be to jei linijų atveju prieigos taškų vos keli, tai RKKS yra sudaryta iš daugelio mažų elementų (atkarpu), kur techniškai gali būti realizuotas prieigos teikimas. Šiuo metu galiojančiose teisės normose nėra nustatytas minimalus diametras, kuriam esant tik būtų galimas bendras RKKS naudojimas. Vietos pakankamumo infrastruktūros naudotojo kabeliams nutiesti

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pagrindimas
				klausimai yra sprendžiami elektroninių ryšių infrastruktūros įrengimo ir naudojimo taisyklėse nustatytais sąlygomis.
2.5.		Telia nesutinka su Tarnybos teiginiu, kad prieigos teikėjo turimos schemos yra prieigos prie RKKS ir prieigos prie šviesolaidinių linijų skaidulos teikimui būtinos susijusios priemonės. Tačiau, jeigu šios schemos vis tik laikytinos susijusiomis priemonėmis minėtai prieigai gauti, tai Telia už šių schemų pateikimą taikys atitinkamą mokestį, kuris dengs šios paslaugos sąnaudas.	Iš dalies atsižvelgta	Tarnyba sutinka patikslinti ataskaitą, pabrėžiant, kad RKKS schemos yra reikalingos tik prieigai prie RKKS gauti. Tarnybos nuomone, tokių schemų pateikimas užtikrina nediskriminavimo įpareigojimo vykdymą, kad prieigos prie RKKS gavėjas naudodamasis šiomis schemomis gauna tokią pat informaciją kaip ir pati Telia, kuriose vietose yra išvystyta RKKS ir turėdamas informaciją gali pateikti prašymą dėl techninių galimybių tyrimo prieigai gauti. Tarnybos nuomone, tokių schemų suteikimo sąnaudos turėtų būti įtrauktos į bendrąsias RKKS sąnaudas.
2.6.		Telia prašo patikslinti įpareigojimą suteikti prieigą, nurodant, kad įpareigojime minima prieiga prie patalpų apima tik technologines patalpas ir turi būti teikiama tik tiek, kiek tai susiję su atsietos prieigos paslauga, prieigos prie šviesolaidinės ryšio linijos (ir susijusių priemonių), prieigos prie UTP ir STP linijos (ir susijusių priemonių teikimu), prieigos prie RKKS teikimu, prieigos prie šviesolaidinių linijų skaidulos (ir susijusių priemonių) teikimu.	Neatsižvelgta	Įpareigojime suteikti prieigą aiškiai įvardinama, kad prieiga prie patalpų yra susijusi su minėtu Rinkos paslaugų teikimu, todėl šios įpareigojimo dalies tikslinti susiaurinant patalpų sąrašą iki technologinių patalpų nėra pagrindo ir poreikio. Telia savo pastebėjime taip pat nepateikia jokių priežasčių, kodėl dabartinė formuluotė yra netinkama.
2.7.		Telia prašo papildomai argumentuoti, kodėl prieiga prie vietinės bendraašio kabelio linijos nėra įtraukiama į Rinkos produkto/paslaugos apibrėžimo sritį arba tokio tipo prieigą įtraukti.	Atsižvelgta	Tarnyba, atsižvelgdama į šią Telia pastabą, Rinkos tyrimo ataskaitą papildys papildomais argumentais, nurodant, kad bendraašio kabelio linijų tinklai yra išplėtoti vadovaujantis medžio principu, linijos jungiančios tinklo galinius taškus jau pastato ribose yra apjungiamos ir skirtingų vartotojų duomenys toliau keliauja bendrai, todėl techniškai tokios linijos atsiejimas siekiant suteikti paslaugas vienam iš vartotojų nėra galimas. Todėl rinkos tyrime tokios tipo prieiga ir nebuvo įtraukta į rinką.
2.8.		Telia prašo Tarnybos atlikti papildomą vertinimą apibrėžiant atskirą Didmeninės prieigos rinkos geografinę teritoriją Šiaulių miesto savivaldybėje.	Neatsižvelgta	Tarnyba pabrėžia, kad, Ataskaitos 2 skyriuje apibrėžiant rinkos geografinę teritoriją nėra iš karto nustatoma, ar šioje geografinėje teritorijoje konkurencija yra veiksminga ar ne. Konkurencijos veiksmingumo vertinimas atliekamas kituose tyrimo dalyse, t. y. Ataskaitos 3 skyriuje. Tirdama Didmeninės vietinės prieigos rinkos geografinę teritoriją, jos įvertinimui naudojamo 4 lygiaverčius kriterijus, kurie yra susiję su šios rinkos paslaugomis. Konkrečiai 4 kriterijus, parodantis, kokia dalis mažmeninių paslaugų gavėjų yra pasiekiami per kito

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pagrindimas
				operatoriaus teikiamą prieigą prie RKKS, vertinamas todėl, kad rinkos pagrindinis produktas didmeninė vietinė prieiga yra stipriai vertikalčiai susijusi su prieiga prie RKKS. Ištyrus Rinkos geografinę aprėptį nustatyta, kad pagal 4 kriterijus situacija konkurencinė aplinka visose 60 savivaldybių teritorijose yra homogeniška, todėl rinka apibrėžiama kaip nacionalinė. Todėl atskirai tirti konkurencinės veiksmingo Šiaulių miesto savivaldybėje nereikia. Šio rezultato nereikia tiesiogiai lyginti su Didmeninės centrinės prieigos rinkos rezultatais, kadangi 3b rinkoje, atsižvelgiant į rinkos paslaugą naudoti ne 4, o 3 kriterijai.
2.9.		Telia prašo papildyti Rinkos tyrimo ataskaitą, pateikiant visą operatorių valdančių RKKS sąrašą, nurodant, kokiuose miestuose, kiek km RKKS valdo kiekvienas operatorius. Nurodyti, kokio diametro kitų operatorių RKKS buvo įtraukta į ataskaitą.	Iš dalies atsižvelgta	Tarnyba papildys Rinkos tyrimo ataskaitą, nurodydama visus 11 operatorių, kurie Tarnybai pateikė duomenis apie jų valdomus RKKS. Tikslių skaičių teikti apie kiekvieno iš jų valdomą RKKS ilgį pateikinti nėra prasmės, kadangi kiekvienas iš RKKS valdytojų išskyrus Telia, neužima reikšmingos RKKS rinkos dalies vertinant pagal valdomo RKKS ilgį. Pabrėžtina, kad kadangi Rinka apibrėžta, kaip nacionalinė, tai ir RKKS rinkos dalys vertintos nacionalinio lygmeniu, o ne pagal atskiras savivaldybes.
2.10.		Telia teigia, kad į RKKS rinkos vertinimą reikia įtraukti ne tik elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjų valdomą RKKS, tačiau ir kitus inžinerinius tinklus (pvz., šilumos, elektros, vandens ir kt. infrastruktūros), kurie kaip Rinkos tyrimo ataskaitoje nurodė Tarnyba, gali suteikti analogišką funkcionalumą kaip RKKS.	Neatsižvelgta	Kaip nurodyta Rinkos tyrimo ataskaitos 3.1.2 skyriuje Inžinerinių tinklų infrastruktūros statybos pagrindinė paskirtis nėra elektroninių ryšių tinklų vystymas. Elektroninių ryšių infrastruktūrai įrengti ir (ar) bendrai naudoti tinkamos fizinės infrastruktūros ¹ bendrą naudojimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 39 straipsnis, todėl papildomas galimas <i>ex ante</i> reguliavimas šioms paslaugoms būtų perteklinis. Atsižvelgiant į tai, inžinerinių tinklų, kurie gali suteikti analogišką funkcionalumą infrastruktūros ilgis nėra naudojamas skaičiuojant bendrą RKKS ilgį.
2.11		Telia prašo detaliau paaiškinti kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimo dalį: „Netaikyti užmokesčių už paslaugas ir (ar) priemones,	Atsižvelgta	Minėtas kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimo papildo įpareigojimą suteikti prieigą ir skaidrumo įpareigojimą, kurie įpareigoja Telia suteikti didmeninę vietinę prieigą, prieigą prie

¹ Elektroninių ryšių infrastruktūrai įrengti ir (ar) bendrai naudoti tinkama fizinė infrastruktūra (toliau – tinkamos paskirties fizinė infrastruktūra) – dujų, elektros energijos, įskaitant viešąjį apšvietimą, šildymo, vandens, įskaitant nuotekų tvarkymo infrastruktūrą ir drenažo sistemas, gamybos, paskirstymo, perdavimo, tiekimo ar tvarkymo infrastruktūra, geležinkelių, kelių, uostų, oro uostų infrastruktūra ir kita fizinė infrastruktūra (vamzdynai, kabelių kanalai, kolektoriai, šuliniai, atraminės konstrukcijos, įskaitant bokštus, stiebai, statiniai, statinių įvadai, statinių inžinerinės sistemos ir kita), kuri tinka elektroninių ryšių infrastruktūrai įrengti ir (ar) bendrai naudoti su viešųjų ryšių tinklų teikėju (Įstatymo 3 straipsnio 12¹ dalis).

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastabos	Atsižvelgta / neatsižvelgta / atsižvelgta iš dalies	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pagrindimas
		nebūtinas suteikti didmeninę vietinę prieigą (ir susijusias priemones), ir (arba) prieigą prie RKKS (ir susijusių priemonių) ir (arba) prieigą prie šviesolaidinių linijų skaidulos (ir susijusių priemonių)“		RKKS, prieigą prie šviesolaidinės linijos skaidulos ir šių prieigų suteikimui reikalingas susijusias priemones. Šios visos paslaugos, jų suteikimo, sąlygos įskaitant kainas, turi atspindėti standartiniame pasiūlyme. Tačiau, Telia minėta kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimo dalis, yra reikalinga tam, kad tais atvejais, kai Telia dėl vienokių ar kitokių priežasčių, siūlo papildomas su didmeninės vietinės prieigos, prieigos prie RKKS, prieigos prie šviesolaidinės linijos skaidulos suteikimu nesusijusias paslaugas, tai Telia negali taikyti užmokesčių už šias paslaugas.
2.12		Telia prašo Tarnybos Rinkos tyrimo ataskaitoje pateikti RKKS paslaugos sąnaudas ir kainas, esančias kitose Europos šalyse. Tokiu būdu būtų galima įsitinkinti, kad Tarnybos priimtas sprendimas taikyti FDC kaštų skaičiavimo metodą pagrįstas istorinėmis sąnaudomis yra teisingas lyginant su kitomis Europos šalimis.	Atsižvelgta iš dalies	Tarnyba rinkos tyrimo laikotarpio pabaigoje (2017 m. III ketvirtis) vykdė Europos šalių reguliuotojų apklausą, susijusią su ryšių kabelių kanalų sistemos sąnaudoms apskaičiuoti naudojamais nešikliais, bei kainodaros klausimais. Apklausos metu nustatyta, kad didžioji dalis šalių narių RKKS sąnaudas skaičiuoja FDC istorinių sąnaudų metodu, taip pat nustatyta labai skirtingi kainodaros variantai, dėl to yra sudėtinga visus atsakymus atvaizduoti grafiškai. Tarnyba atnaujins Ataskaitą.